

Åfjord kommune
Øvre Årnes 7
7170 ÅFJORD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Viljar Johannessen, 73 19 93 56

Tilsyn - spørreundersøkelse om gratisprinsippet

Fylkesmannen i Trøndelag har blant annet som oppgave å føre tilsyn/kartlegge praksis etter opplæringsloven. Tilsyn mv. er hjemlet i lovens § 14-1. Vi innhenter nå i første omgang informasjon om hvordan kommuner og skoler forholder seg til det aktuelle området – gratisprinsippet – gjennom en spørreundersøkelse (questback). I ettertid kan det bli aktuelt å be om dokumentasjon til bruk i et tilsyn. Spørsmål bes besvart med utgangspunkt i skoleårene 2018/19 og 2019/20.

Begrunnelse for valg av tema

Fylkesmannen vurderer at reglene om gratisprinsippet henger nøye sammen med retten til opplæring, jf. opplæringsloven § 2-1. Hensynet bak retten til gratis grunnskoleopplæring er en inkluderende skole, der alle kan delta på lik linje, uavhengig av den økonomiske situasjonen til eleven/foresatte.

Gratisprinsippet, som er nedfelt i opplæringsloven § 2-15, trådte i kraft den 31. januar 2003. Bestemmelsen lyder:

§ 2-15. Rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring

Elevane har rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevje at elevane eller foreldre dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa.

Eksemplene som er nevnt i lovbestemmelsen er ikke uttømmende.

Spørreundersøkelsen (questback) blir gjennomført elektronisk. En lenke til questbacken finner dere nederst i dette dokumentet.

Rettsgrunnlaget

Lovbestemmelsen slår fast at all offentlig grunnskoleopplæring skal være gratis for elevene. Kommunen kan ikke kreve betaling fra elevene eller foreldrene for aktiviteter som er en del av grunnskoleopplæringen. Dette gjelder både undervisningsmateriell og faglige og sosiale aktiviteter

som foregår i skolens regi. Forbudet mot å kreve egenbetaling gjelder også aktiviteter som foregår utenom skoletid, så lenge disse aktivitetene er i skolens regi.

Leirskoleopphold

Leirskoleopphold skal være gratis for elevene.

Andre skoleturer

Når det gjelder andre skoleturer, kan elevene pålegges å dekke utgifter til egen mat og drikke. Utgiftene må være på nivå med hva mat og drikke normalt vil koste for en elev. Det samme gjelder for tematurer som er en del av opplæringen. Eventuelle merkostnader som er nødvendige for at funksjonshemmede elever skal kunne delta, må dekkes av kommunen, for eksempel kostnader til assistent. Foregår turen i skolens regi, skal opplæringen være gratis.

Gaver, dugnader mv.

Loven er ikke til hinder for at skolene kan ta imot ulike former for gaver, enten dette er fra næringsliv, foreldre, venneforeninger eller andre. Det kan være pengegaver, dugnadsinnsats, klassekasse mv. For gaver og bidrag gjelder følgende:

- Gaver og andre bidrag må være reelt frivillige. Verken elever eller foreldre må føle seg presset til å bidra økonomisk.
- Det kan ikke stilles krav om motytelser, for eksempel i form av reklame.
- Gaver og andre bidrag må brukes slik at de kommer hele klassen/gruppen til gode. Alle elever i gruppen/klassen må få delta i de samme aktivitetene, uavhengig av om deres foreldre har gitt gaver/andre bidrag til skolen eller ikke.
- Den/de som mottar bidragene må sørge for anonymitet, slik at den enkelte foreldres bidrag/manglende bidrag ikke blir kjent for de andre foreldrene/elevene. Bruk av klassekasse må være elev- og foreldrestyrt.

Gjennomføring av spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen gjennomføres over noen år, i alle kommunene i Trøndelag. I 2020 er det kommunene Osen, Åfjord, Ørland og Indre Fosen som får spørreskjemaet tilsendt.

Tilsynet er i første omgang organisert som en spørreundersøkelse, en Questback, som besvares digitalt. Det bes om svar fra alle skolene i de respektive kommunene. Skoleeier må derfor videresende lenken til questbacken til sine grunnskoler.

Ved hver grunnskole, skal følgende besvare questbacken:

- FAU-leder
- Rektor
- En tillitsvalgt
- Elevrådsleder

I tillegg skal skoleeier også besvare questbacken (enten ved rådmann, sektorsjef el.l.).

Hver enkelt respondent må vurdere hvilke spørsmål det er aktuelt å besvare.

Nedenfor følger lenke til questbacken. Når spørsmålene er besvart, trykker respondentene på «Send» for innsending til Fylkesmannen.

Vi ber om svar innen **23. oktober 2020.**

Her er lenke til Questback med spørsmål:

<https://response.questback.com/fylkesmanneninordtrndelag/pxxhthtmck>

Med hilsen

Gunn Oddny Olsen Haugen (e.f.)
Seksjonsleder opplæring
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Viljar Johannessen
Seniorrådgiver
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Likelydende brev sendt til:

Ørland kommune	Postboks 43	7159	BJUGN
Åfjord kommune	Øvre Årnes 7	7170	ÅFJORD
Osen kommune	Rådhusveien 13	7740	STEINSDALEN
Indre Fosen kommune	Rådhusveien 13	7100	RISSA